

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DSR-I-0702-5-1-KM/14

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich

Wpłynęło dn. 11.07.14 zał. ....
nr 4325 podpis. ....

Warszawa, dnia 11 lipca 2014 r.

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 14.07.14.
nr 2993 podpis. Borusewicz

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP**

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na wystąpienie Pana Marszałka z dnia 11 czerwca 2014 r., znak: BPS/043-55-2380/14, dotyczące oświadczenia złożonego przez senatorów Przemysława Błaszczyka i Bohdana Paszkowskiego podczas 55. posiedzenia Senatu RP, w sprawie standardów powierzania pieczy zastępczej nad dzieckiem i nadzoru nad jej wykonywaniem, uprzejmie wyjaśniam:

Uchylenie bądź zmiana postanowienia sądu, na podstawie którego dochodzi do rozwiązania rodziny zastępczej bądź rodzinnego domu dziecka dla konkretnych umieszczonych w tych formach pieczy dzieci, nie jest równoznaczne z rozwiązaniem rodzinnej formy pieczy zastępczej jako takiej. Powierzenie funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka następuje dla każdego z dzieci osobno. Przyczyny zmiany postanowienia sądu mogą być różne i leżeć zarówno po stronie samej rodziny (brak odpowiednich kompetencji do sprawowania pieczy nad dziećmi), jak i być spowodowane okolicznościami zewnętrznymi, np. powrotem dziecka do rodziny biologicznej. Osoby, wobec których sąd zdecydował o „odebraniu dzieci” nadal pozostają osobami zakwalifikowanymi do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z późn. zm.) nie przewiduje bowiem cofnięcia kwalifikacji bądź wykreślenia z rejestru prowadzonego przez starostę, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy. Brak regulacji w tym zakresie nie jest błędem, ponieważ bardzo różne mogą być przyczyny, dla których zmianie ulega postanowienie sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Jednocześnie jednak należy mieć na uwadze, iż z przepisu art. 579² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego wynika obowiązek sądu, w każdym przypadku,

przed umieszczeniem dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka zasięgnięcia opinii właściwego ośrodka pomocy społecznej, opinii właściwego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, informacji o dotychczasowym sprawowaniu funkcji przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz informacji z rejestru danych prowadzonego przez starostę na podstawie przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, albo też opinii starosty właściwego ze względu na miejsce sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej - w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innego powiatu niż powiat miejsca zamieszkania dziecka. W opinii, o której mowa wyżej, zamieszcza się w szczególności informacje o spełnianiu przez kandydata warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku powzięcia przez sąd informacji o nieprawidłowościach w sprawowaniu pieczy zastępczej, zadaniem sądu jest ocena czy zasadnym jest powierzenie rodzinie sprawowania pieczy nad kolejnymi dziećmi.

Przepis art. 180 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że zadaniem własnym powiatu jest zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Jeżeli powiat nie dysponuje wystarczającą liczbą miejsc w pieczy zastępczej, może umieścić dziecko w pieczy zastępczej na terenie innego powiatu. W takim przypadku powiat, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka lub placówka opiekuńczo-wychowawcza, zawiera z powiatem, zobowiązanym do ponoszenia wydatków związanych z pobytom dziecka w pieczy zastępczej, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości tych wydatków. Jeśli zaś powiat ma trudności ze znalezieniem osób gotowych podjąć się pełnienia roli rodzica zastępczego na terenie własnego powiatu, może, na podstawie przepisu art. 54 ust. 3a i 3b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawierać umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej z osobami mającymi miejsce zamieszkania na terenie innego powiatu. W takim przypadku umowa może być zawarta po uprzednim zawarciu porozumienia starosty powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej ze starostą innego powiatu.

Zgodnie z przepisem art. 42 i 45 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka dokonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu

lub organizacja pozarządowa prowadząca działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej lub też osoba prawna lub jednostka organizacyjna działająca na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli jej cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej, którym powiat zlecił realizację tego zadania. Ustawa nie określa wymagań dla osób, które w imieniu organizatora kwalifikują kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. Zadaniem starosty jest wybór takiego podmiotu, który będzie w stanie prawidłowo realizować zadania powierzone organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Kandydat do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka obowiązany jest przedstawić zaświadczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia tej funkcji. Zaświadczenie to, zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5 ustawy powinno być wystawione przez lekarza, o którym mowa w art. 55 ust. 2a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.), a zatem lekarza, z którym Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej albo który jest zatrudniony lub wykonuje zawód u świadczeniodawcy, z którym Fundusz zawarł umowę o udzielanie świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej. Kandydaci nie mają obowiązku przedstawiania zaświadczenia wystawionego przez lekarza psychiatrę, natomiast ustawa przewiduje konieczność dokonania oceny predyspozycji i motywacji kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej, ocena ta dokonywana jest przez psychologa.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy dokonywanie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka oraz oceny rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka. Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Wskazane terminy są zbieżne z przepisem art. 579¹ § 3 Kodeksu postępowania cywilnego, zgodnie z którym sąd opiekuńczy okresowo, nie rzadziej niż raz na sześć miesięcy, dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w celu ustalenia możliwości powrotu dziecka do rodziny. Natomiast pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku

od dokonania pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata. W przypadku negatywnej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka, kolejna ocena jest dokonywana nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia dokonania tej oceny. W przypadku negatywnej kolejnej oceny organizator rodzinnej pieczy zastępczej kieruje do sądu wnioski o uchyleniu postanowienia o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. W przypadku rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka w celu ustalenia zasadności przedłużenia okresu obowiązywania umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka, oceny dokonuje się także na trzy miesiące przed wygaśnięciem tej umowy. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza termin oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka, uwzględniając stopień przygotowania rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka do wykonywania ich zadań. Jednocześnie jednak art. 71 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, iż w przypadku gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka nie wypełnia swoich funkcji lub wypełnia je niewłaściwie, starosta zawiadamia właściwy sąd. W przypadku gdy sąd, na skutek zawiadomienia starosty, zmieni orzeczenie o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinnym domu dziecka starosta może rozwiązać z tą rodziną zastępczą lub z osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka, bez zachowania terminu wypowiedzenia. Wraz z kierowanym do sądu zawiadomieniem powiatowe centrum pomocy rodzinie informuje sąd o rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka, w których można umieścić dziecko, o osobach spełniających warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, oraz o placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych lub interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych odpowiednich dla dziecka. Do czasu ponownego umieszczenia w pieczy zastępczej, starosta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, ma obowiązek zapewnienia dziecku opieki i wychowania.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka w celu:

- 1) ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- 2) analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- 3) modyfikowania planu pomocy dziecku;
- 4) monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie;

- 5) oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;
- 6) oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 7) informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.

Oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje w konsultacji w szczególności z rodziną zastępczą albo prowadzącym rodzinny dom dziecka, pedagogiem, psychologiem, właściwym asystentem rodziny, przedstawicielem ośrodka adopcyjnego, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Natomiast oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Oceny tej dokonuje się w konsultacji w szczególności z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka. Ponadto zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi. Zatem dokonując ocen rodziny zastępczej czy sytuacji dziecka organizator może korzystać z informacji przekazywanych również przez podmioty, z którymi współpracuje.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadzi poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Zadaniem organizatora nie jest jednak kierowanie osób sprawujących pieczę zastępczą do poradni zdrowia psychicznego.

Z powierzeniem

MINISTER
z up. *S. Mu*
Elżbieta Śeredyn
Podsekretarz Stanu